بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-A/217
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ފައިޓެޑް ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބި ފަރާތް: އާއިޝަތު ފަރީދާ، ގ. ހޯމްގާރޑަން، މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ވަގުތީ އަމުރާމެދު ނިންމި ގޮތް

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ޢަބްދުالله

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޤާދިރު ޙުސައިން

ނިމުނު ތާރީޚު: 10 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1446 / 11 ޑިސެމްބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 06 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446 / 09 އޮކްޓޫބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުން:

- ނަންބަރު: 144-B3/VN/2024/03
- ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤާޟީ: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 16 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- ނިމުނު ތާރީޚް: 26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
[illegible]
ޤާނޫނީ ވަކީލް:
[illegible] / ސ.ފޭދޫ

އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް
[illegible]
ޤާނޫނީ ވަކީލް:
[illegible] / ސ.ހިތަދޫ

[illegible] 124 ވަނަ މާއްދާ- [illegible]

ފަޤީހު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ފަރާތްތައް:

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 "ވަގުތީ އަމުރާމެދު ނިންމިގޮތް" ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނޫނަކަމަށް ބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ވައިޓް ހޮސްޕިޓަލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (މިގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "ވައިޓް ހޮސްޕިޓަލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް") ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފަށް ފަރާތަކީ، މާލެ، ގ.[illegible] / އާއިޝަތު ފަރީދާ (މިގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފަށް ހައްޤުވާ ފަރާތް" " އާއިޝަތު ފަރީދާ" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފަށް ހައްޤުވާ ފަރާތް") ގެ މައްޗަށެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

3. ގ. [illegible] ނަމަކަށްކިޔާ [illegible] ގޯތީގައި 10 ބުރީގެ ފައުންޑޭޝަނެއް ބޭސްމަންޓާއި ގްރައުންޑް ފްލޯގެ އިތުރު 3 ފަންގިފިލާ އިމާރާތްކުރުމަށްޓަކައި ވައިޓް ހޮސްޕިޓަލްސް އާއި އާއިޝަތު ފަރީދާ ދެމެދު 20 އޮކްޓޫބަރު 2021 އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[1]

4. އިސްވެ ބުނެވުނު ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމައިން 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވައިޓް ހޮސްޕިޓަލްސްގެ ފަރާތުން އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ނިމުމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] އާއިޝަތު ފަރީދާގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކޮށްފައިވެއެވެ.[2]

---

[1] ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުން (AGR)VLH/2021/02

[2] 30 މާރިޗު 2024 ގައި އާއިޝަތު ފަރީދާގެ ފަރާތުން ވައިޓް ހޮސްޕިޓަލްސްއަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީ

5. އާއިޝަތު ވަޙީދާގެ ޙައްޤުން އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރިކަން އަންގައި ފޮނުވި ނޯޓިސްއާ ގުޅިގެން ވައިލެޓް ކޯޕަރޭޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޙައްޤުން ސިވިލް ކޯޓަށް ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅުއްވާފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް[3] ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމި ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރެ ނުނެރުއްވައެވެ.

6. އަދި އޭގެ ފަހުން ގ. ކޯޕަރޭޝަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމަށް އާއިޝަތު ވަޙީދާ އާއި ވައިލެޓް ކޯޕަރޭޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ ދެމެދު ވެވުނު ނަންބަރު (AGR)VLH/2021/02 އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ގޭ އިޖާރާކުރެއްވި ނިމުމުން، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިގޭ އާއިޝަތު ވަޙީދާ ބޭނުންކުރައްވަމުން، [illegible] އެއްބަސްވުން ބާޠިލު ކުރައްވަމުން 2024 ޑިސެމްބަރު 30 ވަނަ ދުވަހު ވައިލެޓް ކޯޕަރޭޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީގައި ބާޠިލުކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކޮށް [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމާއި އެއްޗެހި ގ.ކޯޕަރޭޝަން [illegible] [illegible] [illegible] އާއިޝަތު ވަޙީދާ [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] ދެއްކުމުގެ [illegible] މައްސަލަ ކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި އެދިގެން ކަންކަމަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ދަޢުވާއެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިވެއެވެ.[4] މި ދަޢުވާގެ ތެރެއިން އާއިޝަތު ވަޙީދާގެ ޙައްޤުން ވައިލެޓް ކޯޕަރޭޝަން މައްޗަށް ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހަޅުއްވާފައިވީ ނަމަވެސް[5] މި ދަޢުވާގެ ތެރެއިން ވަގުތީ އަމުރު ނުނެރުމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ.[6]

7. އަދި އޭގެ ފަހުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ދަޢުވާގެ ތެރެއިން ވަގުތީ އަމުރު ނުނެރުމަށް އަދި އާއިޝަތު ވަޙީދާގެ ޙައްޤުން ހުށަހަޅުއްވުމުން 28 ޖުލައި 2024 ގައި ސިވިލް ކޯޓުން ވަގުތީ އަމުރު ނުނެރުމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] އެއްވެސް ވަގުތީ އަމުރެއް [illegible]

---

[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1354/Cv-C/2024 ދަޢުވާއިން ނެރެފައިވާ ވަގުތީ އަމުރު

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ދަޢުވާ

[5] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ދަޢުވާގެ ތެރެއިން

[6] ވަގުތީ [illegible] [illegible] ނަން 144-B16/VN/2024/03 (15 ޖޫން 2024)

8. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ވަކީލުން ހާޒިރުވެވޭނެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭގެ ޙައްޤު ދުސްތޫރުގައި ކަށަވަރުކޮށްފައިވާ ބުނުމުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި އަދި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ގެ ޝަރީޢަތެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދައުވާއަކީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ދުރުވުމުން ވަކީލު އަމިއްލަކަން އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޢަޒުލުކުރުމުން، އަމިއްލަފުރަން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމި ގޮތެވެ.

ވަކީލު ޢަޒުލުކުރުމާ ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 "ވަކީލު ޢަޒުލުކުރުމާ ނިންމިގޮތް" ނިންމަވާފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

"އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމަށް ބަލައި، ވަކީލުން ހާޒިރުވެވޭނެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭނެ ގޮތަށް ޝަރީޢަތުގައި ވަކީލު ޢަޒުލު ކުރުވުމުން ޤާނޫނީ ހަމައެއް ނެތްކަމުގައި ކަނޑައަޅައިފިމެވެ." މިގޮތަށެވެ.

10. ވަކީލުން ހާޒިރުވެވޭނެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭގެ ޙައްޤުން މަޙްރޫމްކޮށް އެކުން ވަކީލު ޢަޒުލުކުރުމަށް ސިވިލްކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އެގޮތަށް އަދާލަތު ނުހުރުމަށް ސަބަބުތަކުގެ ނިސްބަތުންވާއިރު. އެގޮތުން ނިންމާފައިވަނީ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ.

10.1 ޙައްޤު ދުސްތޫރުގައި ނިންމި ނިންމުން ބަލާއިރު ކަމާގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމުގެ ހުރިން، ވަކީލުން ހާޒިރުވެވޭނެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭގެ ޙައްޤުން މަޙްރޫމް ގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ވަކީލު ޢަޒުލުކުރުމުގެ ނިންމުން، ދާއިރާގެ ޤާނޫނުގައި ބައްދަލުކުރެވޭ ގޮތަށް ޙައްޤު ނުދިނުން، ޙައްޤު ދުސްތޫރުގައި ގޮތުގެ ނިންމި ނިންމުމަކީ އަދާލަތުގެ މިންގަނޑު ނުހިފެހެއްޓޭކަން،

10.2. ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގައި ކުރާ ބުނުމަކީ، އެ ބުނުން ބާޠިލުކުރަން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ސަބަބަށް ބަލައި ތަންފީޛުކުރުން މަޖުބޫރުކުރުވުމުގެ ނިންމުމެއް ނުކުރެވޭނެ، ދަޢުވާ ހުށަހެޅުއްވި ބޭފުޅާ ބުނާ ބާޠިލުކުރަން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައިގެ ތެރެއިން ދަޢުވާ ހުށަހެޅި ނިންމި ނިންމުން ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރަން އެދިފައިވަނީ ބުނުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު އަމުރެއް ވާޖިބުކުރާކަން ސާބިތުކުރެވިފައިނުވާކަމަށް،

10.3. ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގައި ނިންމާ ނިންމުން ބަދަލު ކުރުމަށް ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ކޯޓުން ކަނޑައެޅި ހާލަތުގައި މިގޮތުން ވަގުތީ އަމުރުދޭ ނިންމުމުގެ ބަޔާންތަކުން "ބުނުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު އަމުރެއް އެ ވާޖިބުވާކަން ސާބިތުކުރެވިފައިނުވާކަމަށް ދެކެވޭތީއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

11. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 " ވަގުތީ އަމުރުދޫކުރި ނިންމި ގޮތް" ނަގާފައިވަނީ ސަރުކާރު އަދި ވާރިސުން ހަވާލާދީފައިވާ ނުވާކަމަށް ބުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ 01 (އެކެއް) ނުކުތާއެވެ. އެނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ؛

11.1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ފައިސާއާގުޅޭ އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 (26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) "ވަގުތީ އަމުރުދޫކުރި ނިންމިގޮތް" ގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނާޚިލާފު ގޮތެއްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/177 (މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ވ. ސަމަން އެންޓަރ ޕްރައިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް) ފައިސާއާގެ ބުނާ ދިނުމަށް ނިންމާފައިވާ ކަމުގައިވާތީ، އެ ފައިސާގައި ކަނޑައަޅާފައި ނޫން ކަންކަން އެފައިސާއަށް ފައިދާގެން އެ ފައިސާ ދައްކަންކަމުގައިވާތީ

މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރިއަށްގެންދެވޭ އަމަލުކުރުމުގައިވާކަމަށް ބެން

ހުރަހަކީ ނުކުރެވޭނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ

12. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބާޠިލު ކުރަންޖެހޭނެކަމަށެވެ. ސަބަބަކީ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މި މައްސަލައަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ޝަރީޢަތުގައި ބަލާކަމުގެކުރިން އަދި ހުރަހަކާއިވާ މައްސަލައަކަށްވީ ނަމަވެސް، މި މައްސަލައިގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭކަންކަން ފުރިހަމަ ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. މިގޮތުން ދަޢުވާ ޝަރީޢަތުގައި ބަލާކަމުގެކުރިން އަދި ހުރަހަކާއިވާ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަމާއި، ދަޢުވާ ޝަރީޢަތުގައި ބަލާ ކުރުމުގެ ދެ އިޖުރާއަތް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 117 ވަނަ މާއްދާއާއި 118 ވަނަ މާއްދާގައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން މި ޝަރީޢަތުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ހުކުމް ހިނގަމުންދަނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ ހުކުމް ތަންފީޛު ފަރާތުގެ ބަދަލުގައި ކަމަށެވެ.

13. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާ އިތުރަށް ތަފްސީލު ކުރަމުން ބުނެފައިވަނީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް ނިންމުމުގައި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި ފަރާތާއި ތަފާތު ފަރާތާއި ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާ ފަރާތުގެ އިތުރު އެހެން ފަރާތާއި ދިނުމަށް ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ބަޔާންތަކާއި، ދަލީލުތައް، ފަރާތުން ސާބިތު ކުރުމުގައި އެފަދަ ހުށަހެޅުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާކަމަށް، ފަރާތުން ފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ޝަރުޢީ ފުރުޞަތު ނުދެވި، ފަރާތުން

ފަރާތުން ސަބަބުއަރުވައިގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދުނު ފަރުވާ ނަގައި ނުދެވޭނެކަން އެ ބޭނުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށެވެ. އަދި އިޖާބަދިނުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނޭ ޝަރުތުތަކާއި މާއްދާތަކުން ބަލައި، އެކަން ވަޒަންކުރުން އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތާ ހަމަޖެހިފައިވާގޮތުން ދޫކުރި ހަމަޖެއްސުމުގެކަމަށެވެ. އަދި މިކަންކަމަކީ ޝަރުޢީ ގޮތުން ބަރުސާބަ އަޅާ އަދި އެކަމާމެދު މައްސަލައިގެ ވަކީލުންނާ ކަންކަމަށް ބަލައިގެން ފެނުނު ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުން ކަންކަމުގެ ނިންމަވާފައެވެ.

14. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/177 ގެ ސިޓީއާއެކު ހަވާލާދީ، އެ ކޯޓުން ޙައްޤު ބާޠިލުކުރައްވައި ހުކުމުގެ މުރާޖަޢާކުރިއަށް ފޮނުވަ ހުކުމަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާއި އެކަން ފަރާތްތަކުގެ ސަމާލުކަމަށްގެނައި އެ ހުކުމަށް އަމަލުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ދަށުކޯޓުން ނެރުއްވުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ. އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ވަގުތީ އަމުރުގައި އެދިވަޑައިގަތުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456-CVC-2024 ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައާމެދު ސަބަބުއަރުވައިގެން ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމަވުމުގެ ކުރިން ހުކުމް ތަންފީޛު ކުރުން މަޑުޖެއްސުމުގެ ގޮތުން ހުކުމް ތަންފީޛު ކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ އެ މަރުޙަލާގައި އާދަޔާ އިޖުރާއާތުގެ ގޮތުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންގޮސް ދަށު ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމާއި ހުކުމުގެ މަތީ ބަދަލު ގެނައި، ތަންފީޛު ކުރުމުގެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ މައްސަލަ ތަންފީޛުކުރި އަމުރުގެ ސަބަބުން އިޖުރާއާތުތަކުގައިން ގެއްލުންތަކެއް ލިބޭނެކަމަށް އެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރެއްވެ.

15. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/177 ގެ ސިޓީއާއި ކޯޓުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ނަމަވެސް، އަދި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޯޓުގައި އެދިފައިނުވާ ނަމަވެސް، މުރާޖަޢާގައި ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމުމުން، އެ ކޯޓުން ކުރި ޙައްޤުބާޠިލުގެ ހުކުމުގެ އަމަލުކުރުން އެހިނދަށް ހުއްޓުވުމުގެ މަޑުޖެހިފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން ޙައްޤު ބާޠިލުކުރައްވައި ހުކުމުގެ މުރާޖަޢާ ކުރިއަށްފޮނުވަ ހުކުމަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާއި އެކަން

ފަރާތްތަކުގެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] ފަސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެކޭގޮތް

16. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ދަޢުވާގައި އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 (26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) "ވަގުތީ [illegible] [illegible]" ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/177 (މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ވ. [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް) ދަޢުވާއާ [illegible] ކަނޑައެޅިގެން [illegible] ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށާއި، އެ ނިންމުމަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުން ބާތިލުކޮށްދެއްވައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ދަޢުވާގައި [illegible] ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުން [illegible] ނުވަތަ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ދަޢުވާގެ [illegible] އަމަލު ކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން 11 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި [illegible] ސިޓީއަކުން [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ދަޢުވާގެ [illegible] ފިޔަވަޅު ކުރުމުގެ ގޮތުން [illegible] އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ހައްޤުވާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ހުލާޞާ

17. އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފު ހައްޤުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުން ވަގުތީ އަމުރު ނެރެ ނުދިނުމަށް ނިންމާފައިވަނީ ވައިޓެކް ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ވަގުތީ އަމުރަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަމަށެވެ.

18. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 35 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ [illegible] [illegible] ކުރާ [illegible] އެ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] ނެތްކަމަށެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ނުވާކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު [illegible] ފަދަ ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށެވެ. ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފު ހައްޤުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މައްސަލައިގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2932/Cv-C/2024 ދަޢުވާގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތާއި، އެ މައްސަލައިގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހުށަހެޅުންތައް އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، މިކޯޓުގެ މަޢުލޫމާތުގައި އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގެ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި

މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ފަދައިން 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި"... ހުކުމްކުރި ކޯޓުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށެވެ." މިފަދައިން އުފުލުން އެއީ ކޯޓަށް ޝާމިލްކަމެއް ނޫންކަމާއި ނަމަވެސް [illegible]

19. ހަމައެހެންމެ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދިވަޑައިގަތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ލިމިޓެޑް ([illegible]) ވ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ޤަޟިއްޔާގައި ވަގުތީ އަމުރު ނެރުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ 03 ޝަރުޠުތަކެއް މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް (ކޮމިޝަން) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން ޝަރުޠުތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] 1456/Cv-C/2024 [illegible]

އަމުރު ނެރުމުގައި ބެލެންސް އޮފް ކޮންވީނިއަންސް ޓެސްޓް ތަތްބީޤުކުރާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުވެރިވާގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރުއްވައިދިނަމަ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ލިބޭނީ އާއިސަތު ވަހީދާ ކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ދެކޭގޮތް:

20. މި މައްސަލައިގައި ވައިރެޖް ކޯޓިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުން [illegible] [illegible] އަދުލު އިންސާފަށް އެންމެ [illegible] ކަމަށް ނުވާތީއާއި، އަދި ބަހުސްގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1456/Cv-C/2024 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުން ބަލައި ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވާނީ [illegible] [illegible] އެދި [illegible] މައްސަލައިގައިވެސް އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި އެ ހުކުމް [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] ހިނގައި ކޯޓުން [illegible] އާއިސަތު ވަހީދާ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން ނަގައިދިނުމުގެ [illegible] [illegible]، މި [illegible] ވައިރެޖް ކޯޓިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އިން އުޒުރުވެރިވާގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 ވަގުތީ އަމުރުގައި ނިންމި ގޮތް" [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރުގެ ނިންމުމުގައި [illegible] ވަގުތީ އަމުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި މިހާރު އޮތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (maintain status quo) އަމުރު [illegible] [illegible] [illegible]، ވަގުތީ އަމުރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible].

ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

21. މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، ޖަވާބުދޭންޖެހޭ ނުކުތާއަކީ، [illegible] [illegible] ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް މުރާޖަޢާ ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރަންޖެހޭތޯއެވެ.

22. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމަށް އެދުނަމަ، ޙުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމުގެ އިސްތިޙުޤާޤު އޮތުމަކަށް ފަރާތަކަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި، އެފަދައިން ފަރާތަކުން ސާބިތުކުރުމުގައި ބުރަވާނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލު ނުވަތަ [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

23. ހަމައެހެންމެ، [illegible] [illegible] މި މައްސަލާގައި [illegible]، މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible]، އިނގިރޭސި [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

24. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން، މި މައްސަލައާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] Denton and others v TH White Ltd އާއި، Decadent Vapours Ltd v Bevan and others އަދި Utilise TDS Ltd v Davies and others މި މައްސަލަތަކުގެ [illegible] ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

25. ބަޔާންކުރެވުނު މައްސަލަތަކަކީ، ހިނގަމުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން، [illegible] ގޮތުގައި ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި އެފަދަ ފިޔަވަޅު [illegible] [illegible] (Sanctions) ކޯޓަކުން ޢަމަލުކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަން [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކެކެވެ.

26. އެއީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހުކުމްތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27. އެގޮތުން، އެ މަސްއަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (*Sanctions*) [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]؛

27.1 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: (Seriousness or Significance)

([illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].)

27.2 [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: (Justification)

27.3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: (Proportionality) [illegible].

28. [illegible] *Denton Principles* [illegible]، *The civil procedure Rules 1998* [illegible] 3.9 *relief (from sanctions)* [illegible]، *The civil procedure Rules 1998* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

29. މި މައްސަލައަށް އެ އުސޫލުތައް ތަޠްބީޤުކުރާނަމަ [illegible]، [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް އެއީ މި [illegible] މައްސަލަތަކުގެ [illegible] ނޫނެވެ.

30. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Thorn plc v MacDonald and another “1999” [illegible] [illegible]، އެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible].

31. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] މި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

32. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

33. ތައިދު ޤާޢިދުގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފަސްކުރަންޖެހޭނެކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާތީ، މިކަމުގައި އެހެން ކޯޓުތަކުން އަމަލުކުރަމުން އަންނަގޮތް ބަލައިލުން މުހިންމު ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

34. އެގޮތުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު އެކުލަވާލުމުގައި އަސްލެއްކަމުގައި ބަލާފައިވާ The civil procedure Rules 1998 އަށް ބަލާއިރު، މި Rules ގެ 83.7 ގެ (4) ވަނަ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، 2 ހާލަތެއް ދެމިހުރިކަން ކަށަވަރުވެއްޖެނަމަ، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހުއްޓާލުމަށް އެންގިދާނެއެވެ.

34.1 ޚާއްޞަ ހާލަތެއް ދިމާވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން، އެހެންނަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަކީ، ބޭއިންސާފު ކުރިމަތިވާން ހާލަތެއްކަމުގައި ބެލެވޭނަމަ ކަމެއް އޮތުން

34.2 ޙުކުމުގައި ދެއްކުމަށް އަންގާފައިވާ ފައިސާ ދެއްކުމުގެ ޤާބިލުކަން ނެތުން[7]

35. The civil procedure Rules 1998 ގެ 40.8 ގެ (A) އަށް ބަލާއިރު، ތައިދު ޤާޢިދުގައި ކުރާ ޙުކުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވިޔަސް، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް އެދޭނަމަ، އެފަދަ އަމުރަކަށް އެދެންވާނެކަމާއި، އަދި އެ ހުށަހެޅުމުގެ މައްސަލަ ނިމުމުން، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް، އެ މައްސަލައިގައި އެއްވެސް އިންސާފުވެރިގޮތުގައި ފަހިވާކަން ނެތިއްޖެނަމަ، އަދި އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ސަބަބުން ބޭއިންސާފު ކުރިމަތިވާނެކަމަށް ފަހިވާކަން ބެލެވިއްޖެނަމަ، އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެ ކޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[8]

---

[7] **(83.7) Writs of control and warrants – power to stay execution or grant other relief**

(4) If the court is satisfied that—

(a) there are special circumstances which render it inexpedient to enforce the judgment or order; or

(b) the applicant is unable from any reason to pay the money,

[8] **(40.8A) Stay of execution and other relief**

Without prejudice to rule 83.7(1), a party against whom a judgment has been given or an order made may apply to the court for—

(a) a stay of execution of the judgment or order; or

(b) other relief,

36. އެހެންކަމުން، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު The civil procedure Rules 1998 ގެ މާއްދާތަކަށް ބަލާއިރު، ޣައިރު ހާޒިރުގައި ކުރާ ޙުކުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާދިނުން، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، ޙުކުމަށް އަމަލުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް، ނެރެވިދާނެ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރުނެރުން:

37. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެވިދާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، އެކަމާގުޅޭ އުސޫލުތަކެއް ނުވަތަ އިޖުރާއަތުތަކެއް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[9]ގައި ނެތްހިނދު، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު އެކުލަވާލުމުގައި އަސްލެއްކަމުގައި ބަލާފައިވާ The civil procedure Rules 1998 އަށް އަމަލުކުރުމުގައި ކަންކުރަމުން އަންނަގޮތް ބަލާލުން މުހިންމުކަމުގައި ދެކެމެވެ.

38. އެގޮތުން، ފާހަގަކޮށްލެވޭ ބައެއް މައްސަލަތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި މައްސަލަ ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

38.1. *Sewing Machine Rentals Ltd v Wilson & Another “1976”*

38.1.1. މި މައްސަލާގައި، ޣައިރު ހާޒިރުގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް މުރާޖަޢާކުރަން ހުށަހެޅުމާއެކު، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރަށް، އެދިފައިވެއެވެ.

38.1.2. ހަމައެއްކޮށް، މި މައްސަލާގައި ޣައިރު ހާޒިރުގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ކުރިން، އެދިފައިވާ ފަދައިން ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދީފައެވެ.

38.1.3. އަމުރު ނެރުނު ބިނާކޮށްފައިވަނީ، ދަޢުވާ ދިފާޢުކުރުމަށް [illegible] ސަބަބުތަކެއް ހުރުމުގެ މައްޗަށް، ޙުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ޙުކުމް ތަންފީޛުކޮށްފިނަމަ

---

on the ground of matters which have occurred since the date of the judgment or order, and the court may by order grant such relief, and on such terms, as it thinks just.

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)

ބޭއިންސާފުން ނުވަތަ އިޢާދަ ނުކުރެވޭފަދަ ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބުތައް ހުރުމުގެ މައްޗަށެވެ.

38.1.4 އެގޮތުން، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުމަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، [illegible] [illegible] ކޮށްފައިވާ ހުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ގޮތެއް ނިންމުމާ ހަމައަށް status quo ދެމެހެއްޓުމުގެ ގޮތުންނެވެ. އަދި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ މަސްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގޮތުން، [illegible] [illegible] ކޮށްފައިވާ ހުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ނިންމުމުން ދިމާވެދާނެ ބޭއިންސާފުން އެއްކިބާކުރުމުގެ ގޮތުންނެވެ.

39. *The civil procedure Rules 1998* އާއި ދާދި އެއްގޮތް އިޖްރާއަތު ކަމަށްވާ *Supreme Court of Jamaica Civil Procedure Rules 2022* ގެ ދަށުން ނިންމާފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތަކުން ބަލާއިރު *Sewing Machine Rentals Ltd v Wilson & Another "1976"* މައްސަލައާ ހަވާލާދީ، ހަމަ މިއުސޫލު، ޖަމައިކާގެ ކޯޓު އޮފް އެޕީލުން ނިންމާފައިވާ *Anika Brown v. Marlon Pennicooke (2022)* މައްސަލައިގައާއި، ޖަމައިކާގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ *Steve Douglas v. Patrica Armstrong (2021)* މައްސަލާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

40. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ކޮށްފައިވާ ހުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެ ހުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ގޮތެއް ނިންމާފައިނުވާ ހާލަތެއްގައި، އަދި ހުކުމް މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމާ ނިންމުމާއި އެކުގައިވެސް، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުމަކީ، ކޯޓަށް އޮތް އިޚްތިޔާރެއް ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

41. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެފަދަ އަމުރުތަކަށް އެދޭ ފަރާތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރަންޖެހޭނެއެވެ. އެއީ؛

41.1 ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނަތީޖާއިން ޙުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތްކަމާއި، ދަޢުވާ ދިފާޢުކުރެވޭނެ [illegible] ސަބަބުތަކެއް ހުރިކަން.

41.2 ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން [illegible]، [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ގެއްލުމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

42. މި މައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ކުރާ ޙުކުމަކީ، އެ ޙުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅައިފި، އެ ސަބަބަކަށް ބަލައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން މަޑުޖައްސާލުމަށް [illegible] [illegible]، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ކުރާ ޙުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގެ [illegible]، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމި ނިންމުން، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން [illegible] [illegible]، ޙުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible][10] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible][11] މި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][12] ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

43. ހަމައެއާއެކު، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމާ ނިންމުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ކޯޓަށް [illegible] ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ޙުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ [illegible] [illegible]" [illegible] ކަނޑައަޅާފައެވެ.

44. ދަށު ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ނިންމާ ނިންމުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގެ ތެރެއިން، ޣައިރު ޙާޟިރުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން

---

[10] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 35 ވަނަ ނުކުތާ
[11] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 34 ވަނަ ނުކުތާ
[12] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 34 ވަނަ ނުކުތާ

ފަސްކުރަން އެދޭނަމަ، ހުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތްކަން [illegible] ސާބިތުކޮށްދޭންޖެހޭނީ [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއި އެކުގައި، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއް [illegible] [illegible].

45. ހަމައެހެންމެ، ހުކުމް ބަދަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދެނެގަތުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުން ބަދަލު ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރަން އަދި، ހުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއް [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއް [illegible] ހުކުމް ތަންފީޛު ފަސްކުރުމުގެ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލު ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ސަބަބެއް [illegible].

46. އަދި ހަމައެފަދައިން، ހުކުމް ތަންފީޛު ފަސްކުރުމުގެ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހުކުމް ތަންފީޛު ފަސްކުރަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއް [illegible] [illegible].

47. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަންފީޛު ފަސްކުރަން [illegible]، ހުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ [illegible] [illegible] އިޚްތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

48. އޭގެ އިތުރުން، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްނުކޮށްފިނަމަ، ދިމާވެދާނެ ބޭއިންސާފެއް ނުވަތަ އިޢާދަ ނުކުރެވޭފަދަ ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަން ދައްކުވައިދޭ ސަބަބުތަކެއް ހުށަހެޅިފައިވާތޯ ބަލާއިރު، "ވަގުތީ އަމުރަށް އެދޭ ފޯމު" ގެ "ވަގުތީ އަމުރު ނެރުނުކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިނގައްޖެނަމަ ކުރިމަތިވާނެ ނުރައްކަލެއް އޮތުން" މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، "އިބާރާތުގެ [illegible] [illegible] އަންގައި ވަގުތީ އަމުރު [illegible] [illegible] ފަރާތުން 11 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި ސިޓީއެއް ފޮނުވައި، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ކަންކަން އަމިއްލަ އިސްނަގައިގެން [illegible] ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުއްވާފައި [illegible] އިޖުރާއަތުގެ ތެރެއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައި ހުށަހެޅުމުގެ [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަގުތީ އަމުރަށް [illegible] ފަރާތަށް [illegible] ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

49. ބަޔާންކުރެވުނު ފަދައިން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކޯޓުގައި ނިންމާ ނިންމުން ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް [illegible] ހުށަހަޅާ މައްސަލައާއި އެކު ނުވަތަ އެ މައްސަލަ [illegible]، [illegible] [illegible] ނިންމި ނިންމުން ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުން އެދޭނަމަ، ހުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ގެއްލުމުގެ ހުކުމުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible] ފުރުސަތެއް [illegible] ނުވާނެއެވެ.

50. އެހެންވީ، [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] ހުކުމް ބަދަލު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު [illegible] ދައްކުވައިދޭ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނެތުމެވެ. އެހެންކަމުން، [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

51. މިފަދަ ހާލަތެއްގައި، ޤާނޫނުން [illegible] ހުކުމެއް ތަންފީޒުކުރުން [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުދެކެމެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް:

52. [illegible] ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

53. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ޢަބްދުﷲ ގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] ހުސައިން ގެ ރައުޔު

54. މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] ވަނީ، [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ހާލަތެއްގައި، އެ [illegible] ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން [illegible]. މި [illegible]

55. [illegible]

56. [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއް ވެސް ނެތް ގޮތުގައި [illegible] ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ. ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްފައި ނުހުންނަ ކަންކަމުގައި، އަދުލުއިންސާފުގެ [illegible] (Ex debito justitiae) އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކޯޓުތަކަށް [illegible] ބާރުތަކެއް (inherent powers) ލިބިގެންވާކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެނަސް މި ފަދައިން ލިބޭ ބާރަކީ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ފަދަ ކަމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖެހެއެވެ.

57. [illegible] ކޯޓުން ކުރާ ހުކުމެއްގެ އަސްލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] ބާރު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އެ މައްސަލަ [illegible] [illegible].[13] [illegible] [illegible]، ހުކުމުގެ ތަންފީޛު [illegible] އެ ހުކުމެއް ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible].[14] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 266 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، ހުކުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރަން ހުށަހަޅާ ޙާލަތުގައި ވެސް އެ ހުކުމުގެ ތަންފީޛު ފަސްވެގެން ނުދާނެ ކަމަށެވެ. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 281 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، [illegible] [illegible] ހުކުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ހުކުމް ތަންފީޛު ފަސްވެގެން ނުދާނެ ކަމަށެވެ. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 294 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، [illegible] ހުކުމެއް [illegible] ހުށަހެޅި ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ހުކުމުގެ ތަންފީޛު ފަސްވެގެން ނުދާނެ ކަމަށެވެ. މި މާއްދާތަކުން އެނގޭ ކަމަކީ ހުކުމުގެ ތަންފީޛު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ހުކުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، ހުކުމުގެ ތަންފީޛު [illegible] [illegible] ކޯޓަށް އޭގެ [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 77 ވަނަ މާއްދާއިން މިކަން ދޭހަވޭ

[14] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 263 ގެ (ހ)

58. އެހެނީ، ކޯޓުގެ ނިޔާއެއްގެ ބާރު ކެނޑޭގޮތަށް ގޮތަށް ވަގުތީ ގޮތުން ވިޔަސް ކޯޓަށް އެއްވެސް ގޮތެއް ނިންމޭނީ، ކޮންމެހެން [illegible] ޖާއިޒު [illegible]، ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންވެގެންވާ ހާލަތެއްގައި، ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ. ޤާނޫނުން ހުއްދަކުރާ މިންގަނޑެއްގައި އެ މިންވަރަކަށް [illegible] ހުކުމަކަށް އަސަރުކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް ކަމުގައި ވިޔަސް [illegible] ވާނެ ކަމަކަށް [illegible] ނުފެނެއެވެ.

59. އަނެއްކާވެސް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 364 ވަނަ މާއްދާގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ،

> "[illegible] ކޯޓަކުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލަކުން ނުވަތަ [illegible] [illegible] ހުކުމެއް ނުވަތަ ހުކުމެއްގެ ބައެއް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރެވޭނީ، އެ ހުކުމު ނުވަތަ ހުކުމުގެ ބައެއް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމަށް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓަކުން އަމުރުކޮށްފި ހިނދެއްގައި އެކަންޏެވެ."

މި [illegible] ހުކުމެއް ނުވަތަ ހުކުމެއްގެ ބައެއް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރެވޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިކަން މި މާއްދާގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައި އެ ވަނީއެވެ. އެއީ މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓަކުން އަމުރުކުރުމުންނެވެ. މި މާއްދާގެ ނައްސުގައި "..... ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމަށް މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓަކުން އަމުރުކޮށްފި ހިނދެއްގައި އެކަންޏެވެ." އޮތުމުން އެނގޭނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެ ވަނީ، ހުކުމެއް ނުވަތަ ހުކުމެއްގެ ބައެއް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރެވޭނެ ހަމައެކަނި ގޮތް ކަމެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ[15] 3 ވަނަ މާއްދާގައި އާންމު [illegible] [illegible] އުސޫލު ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ޤާނޫނެއް ފާސްކުރުމުގައި، ވަކި ކަމެއް އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ބަސް ނުވަތަ އިބާރާތް ނުވަތަ ޖުމްލައިން ދޭހަވާ އާންމު މާނަ، އެގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ

---

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2011

(ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، ބަހެއް، ނުވަތަ އިބާރާތެއް، ނުވަތަ ޖުމުލައެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، އޭގެން ވަކި މާނައެއް ދޭހަވާކަމަށްވާނަމަ، އެ ދޭހަވާ މާނަ [illegible] [illegible] ނުވަތަ އޭގައި [illegible] ކަންތައްތަކެއް އޭގައި ހިމެނުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަކީ، [illegible] ނޫންކަމަށެވެ.

ވީމާ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ވެސް ގާނޫނެއްގައި، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރެވޭނެ ކަމަށް ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތެއް ފިޔަވައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 364 ވަނަ މާއްދާގެ ސާފު ނައްސެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތެއްގައި ނޫނީ، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމުގެ އަމުރު ކުރެވިދާނެ ކަމަށް [illegible] ގާނޫނީ ހަމައެއް އޮތް ކަމަކަށް [illegible] ނުފެނެއެވެ.

60. މިސާލަކަށް، ނިޔާއީ ހުކުމް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހާލަތުގައި، އެކަމާމެދު ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންދެން، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމަށް ކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 294 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މާނައަކީ، ހައިކޯޓުގައި ކުރި ހުކުމް ބާތިލުކުރުމަށް ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހާލަތުގައި، އެ ހުށަހެޅުމާމެދު ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމަންދެން، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރުމަށް އަމުރުކޮށްދިނުމަށްކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގައި ވަނީ، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް [illegible] އެދުން ހައިކޯޓުގައި ވެސް ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ފަސްކުރަން އަމުރު ކުރަން ޖެހޭ ހާލަތެއް [illegible] ގާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން ކަމެވެ. އެ ގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވަނީ ވަކި [illegible] ސަބަބެއް އޮވެގެން ކަމަށް ބެލުން ޖެހެއެވެ.

61. ދުނިޔާގެ އެހެން ގައުމުތަކުގެ ގާނޫނީ ނިޒާމުގައި ވަކިގޮތަކަށް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް [illegible] ކަމެއް ނުފެނެވެ. [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި އަމަލުކުރުން ޖެހޭނީ

ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކަމުގައި ލިޔުނު،[16] ޤާނޫނީ ގޮތުން ބާރު ވެސް ނިންމުމުގައި ވާސިލުވުމުގެ ބާރު ފަރީޤުންނަށް ދިނުމަށް ނުވެއެވެ. ފަރީޤުންނަށްވެސް ދިމާވެދާނެ ބާރުތަކެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ވާނީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަކާއި ހިލާފުވާގޮތަށް ނޫން ކަމެވެއެވެ.

62. މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުއްދައެއްގެ ބަދަލުގައި، ކޯޓުން ޝަރުޢީ ނިޔާކުރުމުން ފަރީޤުންގެ މައްޗަށް ލާޒިމު ބަސް ކުރުމާއި ލަފާ ނެގުން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާތީ ނިންމުމުގައި ބަރާބަރު ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށް އޮތުމަކީ ލަފާ އަރުވާފައި ނުވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުޙްލަތު ބެލުމާބެހޭގޮތުން[17]

63. މި ވާހަކައާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ވާހަކައާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައެއް މުއްސަނދިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ލިބިގެންވެއެވެ. އާންމު އުޞޫލުތަކުގެ ދަށުން[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މުއްސަނދި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[19] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަބަބެއް ނެތި ހުށަނާޅާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނުން ފެށޭނީ ސަބަބެއް ނެތި ހުށަނާޅާ ނިޔާގެ ކޮޕީ ފޯރުކޮށްދިނުމުން ފެށިގެންނެވެ.[20] އަދި ހަމައެފަދައިން، ސަބަބެއް ނެތި ނިޔާގެ ކޮޕީ ބަލައިގަތުމަށް ދެކޮޅުހެދުމުން އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[21]

---

[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 މާއްދާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މި ފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[17] . ކޯޓުން މައްސަލައިގެ ޙުކުމް ކުރިމަތީގައި، އަދި ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައިވެ ދިނުމަށްޓަކައި، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކޯޓުއި، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފޯމު ހުށަހެޅުމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި، އަދި މިކަން ސަބަބެއް ނެތި ޕޮލިސީ ނިޔާގައި ބެހޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާތީގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[18] . މިކަމުގައި ބަލާ އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[19] . މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[20] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[21] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އެހެން ހުކުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3/VN/2024/03 "ވަގުތީ އަމުރުގަނޑު ނިންމިގޮތް" (26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) އަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ [illegible] ކުރަންޖެހޭ [illegible] ސަބަބެއްނެތްކަމަށް [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކަނޑައަޅަމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] ޙުސައިން